

19 Kasım 2019

Sayı : 2019/2

Konu: Dipsiz Göl hakkındaki Dernek Görüşü hk.

Dipsiz Göl (Gümüşhane) kazısı hakkında Jeomorfoloji Derneği görüşü.

Doğal göller; oluşum kökenleri ve süreçleri farklı olarak gelişmiş, var oluş süreleri, kimyasal özellikleri, şekil ve hacimleri birbirinden farklılık gösteren su rezervuarlarıdır. Göllerin bulunuş yerleri, hidrolojik özellikleri ve yaşları çoğu kez oluşum kökenleri ile ilişkilidir. Kendilerine has ekosistemleri olan önemli sulak alanlar ve su kaynakları, ekonomik faaliyet fırsatları ve ayrıca geçmişe ait çok önemli bilimsel arşivlerdir.

Dip çökellerinde, geçmişin coğrafi özelliklerinin tanıtıcı delillerini saklayan göller; geçmiş dönemlerin iklimi, bitki örtüsü ve diğer fiziki coğrafya özellikleri hakkında güvenilir, detaylı bilgiler sağlarlar. Göl tabanlarındaki silt ve kil bakımından zengin sedimanların içerdiği elementler ve mineraller gibi fiziksel belirteçler yanı sıra fosil polenler, mikrofosiller ve algler göl ve göl çevresine ait geçmişteki bitki örtüsü, iklimsel ve çevresel koşulları tanımlayıcı bilimsel deliller sunarlar. Bilim insanları bu delilleri kullanarak, ancak son 150 yılını meteorolojik kayıtlardan bilebildiğimiz gezegenimizin iklimini, milyonlarca yıl öncesine kadar ortaya koyabilme fırsatı yakalarlar.

Hem doğal kaynak olarak, hem ekolojik önemine ve hem de çok önemli bilimsel arşiv içermelerine rağmen; bu önemleri dikkate alınmadan, farkında olmadan ya da önemsenmeden doğal göllerimiz çeşitli sebeplerle, legal ya da illegal yollarla yok edilmeye devam edilmektedir. Bu konudaki son örnek; Gümüşhane'ye bağlı Dumanlı Köyü, Taşköprü yaylasında bulunan; Dipsiz Göl'dür.

Dipsiz Göl; yağışlar ve yüzeysel drenaj ile beslenen, gideğeni olmayan, tabanı deniz seviyesinden 2106 metre yükseklikte doğal bir göldür. Basın kaynaklarından öğrenildiği kadarıyla, define aramak için yapılan başvuru ve sonrasında Gümüşhane Valiliği ile Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınan kazı iznine istinaden, jandarma yetkililerin de kontrolünde, önce gölün suyu tahliye edilmiş ve sonra da iş makinaları ile göl tabanı çamuru kazılmıştır. Doğal yollarla oluşan, kesintisiz bir istif niteliği taşıyan paleocoğrafya arşivi böylece, tafisi mümkün olmayacak şekilde tamamen tahrip edilmiştir. Bu işleme izin veren makamların; "4 gün süren arama çalışması sonrasında, 10.11.2019 tarihi itibarıyla da alanda kapatma işlemi yapılarak alan eski haline getirilmiştir." ifadeleri ise kaybedilen değerler ve neden oldukları bilimsel kayıplar hakkında bir fikir sahibi olmadıklarını göstermektedir.

Dernek No: 34-213-165

www.jd.org.tr - destek@jd.org.tr

<https://www.facebook.com/JeomorfolojiDer>

<https://twitter.com/JeoOrg>

Gölde daha önce bir bilimsel araştırma da bilindiği kadarıyla yapılmamıştır. İlk gözlemler; gölün kökeni konusunda yapılan buzul sirki, karstik göl ya da su birikintisi gibi tanımlamaların yanlış olduğuna, Dipsiz göl'ün coğrafi anlamda doğrudan kalın bir kar kütesinin varlığı ve hareketi ile gelişen bir nivasyon sirki içinde oluştuğuna işaret etmektedir. Yaşı konusunda da herhangi bir tarihlendirme sonucu olmamakla birlikte, 12000 yıl öncesinden kalma olduğu şeklinde dayanaksız açıklamalar yapılmaktadır. Aslında burada üzerinde durulması gereken şey gölün kökeninden ziyade bir doğal değer ve su kaynağının kaybedilmiş olmasıdır. Bir paleocoğrafya arşivi yok olmuştur ve telafisi mümkün değildir. Bilim insanlarının araştırma yapabilmek için aylarca uğraşarak yasal izin ve etik kurulu belgeleri toplamaya çalıştığı ülkemizde, nasıl bir gerekçeyle bu kazıya yasal izin verildiğini anlamak mümkün değildir. Dolayısıyla yaşanan bu tecrübe, bu tür izinlerin verilmesinde, konu hakkında bilimsel yeterliliği olan kurumlardan da görüş alınmasının; doğal, kültürel ve bilimsel değerlerimizin korunması, sürdürülebilir kullanımı ve faydalanılması bakımından önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Jeomorfoloji Derneği olarak Türkiye fiziki coğrafyasının paha biçilemez doğal değerleri olan göllerimize, bu şekilde kontrolsüz ve bilgisizce zarar verecek her türlü hatalı uygulamaya karşı olduğumuzu kamuoyu ile paylaşıyoruz. Jeomorfoloji Derneği; göllerde ve diğer doğal varlıklarımızda gerçekleştirilecek faaliyetleri titizlikle izlemeye ve bilimsel verilerini paylaşmaya devam edecektir.

Kamuoyuna duyurulur.

Jeomorfoloji Derneği Yönetim Kurulu